

RECENSION

Originaltitel: L'illusionniste
Svensk titel: Illusionisten
Regi: Sylvain Chomet
Producent: Bob Last, Sally Chomet
Manus: Jacques Tati
Animation: Laurent Kircher
Musik: Sylvain Chomet, Malcolm Ross
Storbritannien, Frankrike
Längd: 1 tim 17 min
Distributör: Atlantic Film AB

Illusionisten

Efter många år i byrålådan blev *Illusionisten* en animerad film. Men det var inte avsikten. Under större delen av 1950-talet arbetade Jacques Tati med idén om trollkonstnären som blir omodern, och tanken var att han själv skulle spela huvudrollen. Han lade dock projektet åt sidan och gjorde *Playtime* i stället.

När Sylvain Chomet ville ha tillstånd att använda ett utdrag ur *Fest i byn* i sin animerade film *Trion från Belleville* kontaktade han Tatis dotter Sophie Tatischeff. Det var då hon fick idén att låta Chomet göra en animerad film av faderns manus, som låg henne varmt om hjärtat. Att låta en skådespelare spela Tati var otänkbart för henne. Och att Chomet var rätt person för projektet förstod hon, eftersom han i *Trion från Belleville* har placerat en affisch från *Semestersabotören* på väggen i pojkens rum och en siluett av den cyklande brevbäraren från *Fest i byn* som vindflöjel. Sophie Tatischeff fick aldrig se det färdiga resultatet. Hon dog innan hon ens hann träffa Chomet, men i sin film hyllar han henne genom att huvudpersonen så ofta han kan tittar på ett foto av en flicka. Detta foto lät Chomet teckna efter ett foto av Sophie som barn.

Liksom många filmer av Tati handlar *Illusionisten* om förändring, hur det gamla samhället ersätts av ett nytt grundat på konsumtion, hur gamla värden försvinner. Filmen inleds med att magikern Tatischeff ska uppträda i London efter rockbandet "The Britoons".

Denna elektrifierade musik med tillhörande skrikande tonårspublik är ett helt nytt fenomen. Efter sin fiaskoföreställning får han ett engagemang på en ö utanför Skottland, de gamla traditionernas sista utpost. Här blir hans konst uppskattad, inte minst av den unga fattiga städerskan Alice efter att han "trollat" fram ett par nya röda skor till henne. Hon följer med honom när han åker till Edinburgh. I Tatis manus utspelar sig historien mellan Paris och Prag, men Chomet ändrade det till Skottland, helt enkelt därför att han är väldigt förtjust i landskapet, och Edinburgh på grund av stadens magiska ljus.

I den skotska huvudstaden förförs den unga flickan snart av allt fint hon ser i skyltfönstren och Tatischeff inser snart att han inte län-

gre kan låtsas trollo fram det hon vill ha. Pengar behövs för att leva och det är inte lätt att hitta arbete för en trollkonstnär. Det finns inte längre plats för några music hall-artister i det nya konsumtionsamhället. På samma hotell bor några sorglösa men ack så arbetslösa akrobater, en uttråkad buktalare och en deprimerad, självmordsbenägen clown. Alla är de hopplöst ute. Men flickan trivs, förvandlas från barnslig lantis till modern ung kvinna och går vidare i livet. Tatischeff ser hur Alice förändras och blommar upp, han släpper ut sin rebelliska kanin ur buren, sätter sig sedan på tåget, tar ännu en gång fram fotot av flickan och åker tillbaka till Paris.

Tati har ofta med sina filmer fått symbolisera det gamla, genuina samhället. Vi skrattar åt Monsieur Hulots fumliga möten med det moderna. Men Tati var absolut inte någon framstegsmotståndare, tvärtom. Under sin karriär testade han mer än gärna ny teknik, och hade han levt i dag hade han nog gjort filmer i 3D.

Sylvain Chomets *Illusionisten* är en film i Tatis anda om mötet mellan gammalt och nytt, men den lockar inte så mycket till skratt. Det är en "gammaldags" tecknad film som tål att ses om på grund av sin detaljrikedom. Den är sorglig, kärleksfull och melankolisk och inte alls tokrolig som *Trion från Belleville*. Det är snarare en vördnadsfull hyllning till en gammal idol.

Eva Lindfors